

**RAMOWY PROGRAM KURSU SPECJALISTYCZNEGO
RESUSCYTACJA KRAŻENIOWO - ODDECHOWA**

Program przeznaczony dla pielęgniarek i położnych

**AUTORZY WSPÓŁPRACUJĄCY Z CENTRUM KSZTAŁCENIA PODYPLOMOWEGO
PIELEŃNIAREK I POŁOŻNYCH W OPRACOWANIU PROGRAMU**

mgr Wioletta Dyrz

Polsko-Amerykański
Instytut Pediatrii
Kraków

RECENZENCI PROGRAMU

lek. med. Włodzimierz Ostaszewski

Szkoła Ratownictwa
Wojewódzkiej Stacji
Pogotowia Ratunkowego
Warszawa

piel. dypl. Ewa Ślżak

Wojewódzka Stacja
Pogotowia Ratunkowego
Warszawa

Program uzyskał pozytywną opinię Naczelnej Rady Pielęgniarek i Położnych

**Program zatwierdził Dyrektor Centrum Kształcenia Podyplomowego Pielęgniarek
i Położnych**

ZAŁOŻENIA ORGANIZACYJNO-PROGRAMOWE

Rodzaj kształcenia

Kurs specjalistyczny jest to rodzaj kształcenia, który zgodnie z ustawą z dnia 5 lipca 1996r. o zawodach pielęgniarki i położnej (Dz. U. z 2001r. Nr 57 poz. 602 i Nr 89 poz. 969 oraz z 2003r. Nr 109, poz.1029) ma na celu uzyskanie przez pielęgniarkę, położną kwalifikacji do wykonywania określonych czynności zawodowych przy udzielaniu świadczeń pielęgnacyjnych, zapobiegawczych, diagnostycznych, leczniczych lub rehabilitacyjnych.

Organizator kształcenia podyplomowego, na podstawie ramowego programu sporządza program kształcenia. Program kształcenia musi uwzględniać wszystkie elementy modułów wskazanych w planie nauczania ramowego programu, jednak treści nauczania mogą być dostosowane do warunków i potrzeb lokalnych. Wykaz umiejętności będących przedmiotem kształcenia ramowego programu jest dla organizatora i uczestnika kształcenia obowiązującym elementem programu. Osiągnięcie wskazanych umiejętności gwarantuje, że każdy absolwent kursu specjalistycznego będzie posiadać takie same kwalifikacje, niezależnie od miejsca ukończenia kształcenia, podmiotu organizującego kształcenie podyplomowe oraz trybu kształcenia.

Poszczególne moduły ramowego programu zawierają cel, treści nauczania oraz wykaz umiejętności wynikowych, odnoszące się zarówno do zajęć teoretycznych jak i praktycznych. W planie nauczania wskazane są wyłącznie miejsca realizacji zajęć praktycznych, dlatego też organizator oprócz programu kształcenia teoretycznego obowiązany jest opracować program szkolenia praktycznego dla każdej placówki. Program ten powinien zawierać cel i umiejętności. Jednocześnie program zajęć praktycznych powinien uwzględniać wykaz świadczeń zdrowotnych (opracowany na podstawie wykazu umiejętności), do zaliczenia których zobowiązany jest uczestnik kursu. Dokumentację zawierającą potwierdzenie zaliczenia poszczególnych świadczeń opracowuje organizator kształcenia. Stanowi ona wewnętrzny dokument organizatora.

Cel kształcenia

Przygotowanie pielęgniarki, położnej do samodzielnego wykonania defibrylacji oraz dożylnego podawania płynów i leków w stanach nagłych.

Czas kształcenia

Łączna liczba godzin przeznaczonych na realizację programu kształcenia kursu specjalistycznego *Resuscytacja krążeniowo - oddechowa* wynosi **70** godzin dydaktycznych, w tym:

- zajęcia teoretyczne – 20 godzin,
- zajęcia praktyczne – 50 godzin.

Plan nauczania określony został dla dziennego trybu kształcenia i zawiera liczbę godzin przeznaczoną na realizację poszczególnych modułów. Z uwagi jednak na lokalne preferencje i potrzeby, prowadzący zajęcia w porozumieniu z kierownikiem kursu mogą dokonać modyfikacji czasu kształcenia w wymiarze nie większym niż 20%. Oznacza to, że 80% czasu przeznaczanego na realizację poszczególnych modułów nie podlega zmianie. Wskazane 20% może być wykorzystane na przesunięcia pomiędzy poszczególnymi modułami lub w części może zostać przeznaczone na realizację zadań w ramach samokształcenia.

Organizator, w porozumieniu z kierownikiem kursu oraz wykładowcami, ma prawo do modyfikacji czasu trwania kształcenia w zależności od programu realizowanego w trybie innym niż dzienny.

Sposób organizacji

Za przebieg i organizację kursu specjalistycznego odpowiedzialny jest organizator kształcenia.

Planując realizację kursu organizator powinien:

1. Opracować program kształcenia.
2. Opracować regulamin organizacyjny kursu specjalistycznego, który w szczególności określa:
 - organizację,
 - zasady i sposób naboru osób,
 - prawa i obowiązki osób uczestniczących,
 - zakres obowiązków wykładowców i innych osób prowadzących nauczanie teoretyczne i szkolenie praktyczne,
 - zasady przeprowadzenia egzaminu końcowego.
3. Powołać kierownika kursu specjalistycznego.

Do zadań kierownika kursu oprócz zadań określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 29 października 2003 r. *w sprawie kształcenia podyplomowego pielęgniarek i położnych* (Dz. U. Nr 197 poz.1923) powinno należeć:

- współdecydowanie o doborze kadry dydaktycznej,
- przedstawienie uczestnikom kursu: celu, programu i organizacji szkolenia,
- ocenianie placówek szkolenia praktycznego wg specyfiki i organizacji zajęć,
- pomaganie w rozwiązywaniu problemów,
- udzielanie indywidualnych konsultacji uczestnikom kursu,
- zbieranie i analizowanie opinii o przebiegu kursu.

W dniu rozpoczęcia kursu każdy uczestnik powinien otrzymać:

- harmonogram zajęć teoretycznych i praktycznych,
- wykaz umiejętności będących przedmiotem kształcenia.

4. Przeprowadzić postępowanie kwalifikacyjne.
5. Powołać w uzgodnieniu z kierownikiem kursu opiekunów szkolenia praktycznego, którzy powinni być merytorycznymi pracownikami placówek, w których odbywa się szkolenie praktyczne.

Do zadań opiekuna szkolenia praktycznego należy:

- instruktaż wstępny (zapoznanie z celem szkolenia praktycznego, z organizacją pracy, wyposażeniem placówki, jego personelem, zakresem udzielanych świadczeń i in.),
- instruktaż bieżący (organizacja i prowadzenie zajęć, kontrola nad ich prawidłowym przebiegiem, pomoc w rozwiązywaniu problemów i in.),
- instruktaż końcowy (omówienie i podsumowanie zajęć, zaliczenie świadczeń zdrowotnych określonych w programie kształcenia, ocena uzyskanych wiadomości i umiejętności).

6. Wskazać kadrę dydaktyczną posiadającą kwalifikacje określone w programie ramowym.
7. Zapewnić bazę dydaktyczną dostosowaną do liczby uczestników kursu:
 - sale wykładowe,
 - sale warsztatowe,
 - pomieszczenia wyposażone w specjalistyczny sprzęt i aparaturę.

8. Zaprojektować, w odniesieniu do poszczególnych modułów, środki dydaktyczne oraz formy zajęć, ze szczególnym uwzględnieniem form aktywizujących.
9. Wskazać literaturę do poszczególnych modułów uwzględniając kryterium aktualności i adekwatności doboru do treści nauczania.
10. Dobierać placówki stażowe zgodnie z planem nauczania, w których możliwe będzie zdobywanie umiejętności niezbędnych do wykonywania określonych świadczeń zdrowotnych.
11. Posiadać wewnętrzny system monitorowania jakości kształcenia.

Sposób sprawdzania efektów nauczania

W toku realizacji programu kształcenia przewiduje się ocenianie:

1. Bieżące - rozumiane jako zaliczanie poszczególnych modułów (sprawdzenie stopnia opanowania wiedzy i umiejętności będących przedmiotem nauczania teoretycznego i praktycznego, w tym świadczeń przewidzianych w programie kształcenia). Warunki zaliczania ustala wykładowca/opiekun szkolenia praktycznego, w porozumieniu z kierownikiem kursu specjalistycznego, np. wykonanie defibrylacji w warunkach symulowanych.
2. Końcowe - egzamin teoretyczny lub praktyczny złożony przed komisją egzaminacyjną powołaną przez organizatora kształcenia podyplomowego.

Wykaz umiejętności będących przedmiotem kształcenia

W wyniku realizacji programu kształcenia kursu specjalistycznego *Resuscytacja krążeniowo-oddechowa* pielęgniarka, położna powinna:

- wdrażać standardy postępowania resuscytacyjnego w stanach nagłych,
- wykonać defibrylację osoby dorosłej i dziecka zgodnie z obowiązującą techniką, zasadami oraz procedurami,
- założyć wkłucie obwodowe,
- asystować lekarzowi przy założeniu wkłucia centralnego,
- omówić działanie oraz dawkowanie u dzieci i dorosłych farmakoterapeutyków używanych podczas resuscytacji,
- w stanach nagłych podawać dożylnie leki oraz przetaczać płyny infuzyjne w ramach postępowania w resuscytacji krążeniowo-oddechowej,
- regulować prędkość podawania dożylnych wlewów kroplowych zależnie od stanu pacjenta i jego potrzeb,
- rozpoznawać i przeciwdziałać powikłaniom,
- współpracować z zespołem ratowniczym.

PLAN NAUCZANIA

Lp.	Moduł	Teoria (liczba godzin)	Staż		Łączna liczba godzin
			Placówka	Liczba godzin	
I	Stany nagłace	8	zespół ratowniczo- wypadkowy (karetka RW)	36	50
II	Defibrylacja	6			
III	Farmakoterapia dożylna w resuscytacji krążeniowo- oddechowej	6	oddział intensywnej terapii medycznej/oddział intensywnej terapii kardiologicznej lub szpitalny oddział ratunkowy	14	20
Łączna liczba godzin		20		50	70

PROGRAM NAUCZANIA**MODUŁ I STANY NAGŁACE****Cel modułu**

Zapoznanie pielęgniarki, położnej ze standardami postępowania resuscytacyjnego w stanach nagłych.

Wykaz umiejętności wynikowych

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka, położna powinna:

- wskazać przyczyny nagłego zatrzymania krążenia (n.z.k.),
- wymienić i omówić mechanizmy n.z.k.,
- rozpoznać n.z.k.,
- omówić standardy postępowania w n.z.k.,
- skompletować zestaw reanimacyjny,
- wymienić wskazania i przeciwwskazania do resuscytacji,
- przedstawić ABC postępowania resuscytacyjnego,
- założyć wkłucie do żyły obwodowej,
- asystować lekarzowi podczas kaniulacji żyły centralnej,
- prowadzić resuscytację krążeniowo-oddechową metodami bezprzyrządowymi i przyrządowymi.

Treści nauczania

1. Najczęściej spotykane stany nagłace:
 - w pediatrii,
 - w położnictwie,
 - w kardiologii,
 - wstrząs (rodzaje, przebieg),
 - inne.
2. Zasady udzielania pierwszej pomocy poszkodowanym w wypadku drogowym.
3. Ocena stanu chorego i ocena stopnia zagrożenia życia w stanach nagłych.
4. Zestaw reanimacyjny.
5. Kaniulacja żył obwodowych i centralnych.
6. Resuscytacja bezprzyrządowa i przyrządowa:
 - etapy postępowania,

- ocena podjętych działań.

7. Specyfika postępowania resuscytacyjnego u dzieci.

MODUŁ II DEFIBRYLACJA

Cel modułu

Przygotowanie pielęgniarki, położnej do samodzielnego wykonania zabiegu defibrylacji u dziecka i osoby dorosłej.

Wykaz umiejętności wynikowych

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka, położna powinna:

- omówić defibrylację jako metodę terapii,
- wymienić wskazania i przeciwwskazania do defibrylacji,
- przedstawić powikłania defibrylacji,
- przeciwdziałać powikłaniom związanym z defibrylacją,
- obsługiwać defibrylator,
- wskazać miejsca przyłożenia elektrod,
- ustalić i zaprogramować wielkość impulsu elektrycznego,
- wymienić zasady bezpieczeństwa podczas defibrylacji,
- wykonać defibrylację zgodnie z przyjętą procedurą,
- ocenić skuteczność wykonanej defibrylacji,
- zinterpretować zapis EKG po defibrylacji,
- monitorować stan pacjenta po defibrylacji.

Treści nauczania

1. Podstawy czynności bioelektrycznej mięśnia sercowego.
2. Defibrylacja – definicja, cel, wskazania i przeciwwskazania.
3. Podstawy zapisu EKG.
4. Dobór i modyfikowanie wielkości impulsu elektrycznego do wieku oraz stanu pacjenta.
5. Aparatura i oprzyrządowanie do defibrylacji.
6. Procedura defibrylacji.
7. Zasady obowiązujące w defibrylacji (miejsce i sposób przyłożenia elektrod, ochrona skóry przed uszkodzeniem, zapewnienie bezpieczeństwa osoby defibrylującej, defibrylowanej oraz osób postronnych).
8. Powikłania defibrylacji.
9. Postępowanie po defibrylacji.

MODUŁ III FARMAKOTERAPIA DOŻYLNNA W RESUSCYTACJI KRAŻENIOWO - ODDECHOWEJ

Cel modułu

Przygotowanie pielęgniarki, położnej do udziału w farmakoterapii w stanach naglących w zakresie ustalania rodzaju i dawek leków oraz rodzaju i objętości płynów infuzyjnych podawanych w ramach resuscytacji krążeniowo-oddechowej.

Wykaz umiejętności wynikowych

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka, położna powinna:

- wymienić leki stosowane w resuscytacji krążeniowo-oddechowej,
- omówić leki stosowane podczas resuscytacji krążeniowo-oddechowej (działanie terapeutyczne i niepożądane, zasady dawkowania, przygotowanie do iniekcji dożylnych oraz szybkość wstrzyknięcia),

- obliczać dawki leków podawanych w ramach postępowania resuscytacyjnego drogą dożylną,
- wyznaczyć i zapewnić dostęp naczyniowy w stanach nagłych,
- podać dożylnie leki pacjentowi w n.z.k. podczas prowadzenia resuscytacji krążeniowo-oddechowej,
- monitorować bezprzrządowo i przrządowo stan pacjenta resuscytowanego,
- wymienić i rozpoznać powikłania farmakoterapii dożylnej prowadzonej w ramach resuscytacji,
- scharakteryzować płyny infuzyjne stosowane w ramach postępowania w resuscytacji oraz po skutecznej resuscytacji,
- określić rodzaj oraz oszacować objętość płynów infuzyjnych do kroplowego przetoczenia w ramach resuscytacji,
- wybrać żyłę i cewnik do kaniulacji uwzględniając ilość i jakość płynów infuzyjnych oraz stan pacjenta,
- monitorować i regulować szybkość wchłaniania się płynów infuzyjnych,
- rozpoznać i oszacować wielkość odwodnienia oraz przewodnienia,
- monitorować nawodnienie i diurezę u chorego podczas kroplowego dożylnego przetaczania płynów.

Treści nauczania

1. Dożylne podawanie leków w n.z.k:
 - podstawowe leki stosowane w resuscytacji:
 - działanie terapeutyczne,
 - działanie uboczne,
 - interakcje z innymi lekami,
 - dawkowanie w zależności od stanu i wieku pacjenta,
 - zasady przechowywania,
 - rozpuszczanie,
 - szybkość podawania,
 - powikłania.
2. Procedura przygotowania i podawania drogą dożylną leków ratujących życie.
3. Monitorowanie stanu pacjenta po skutecznej farmakoterapii prowadzonej w ramach postępowania resuscytacyjnego.
4. Kaniulacja żył u pacjentów w n.z.k.:
 - wybór naczynia żylnego,
 - dobór kaniuli,
 - zabezpieczenie i utrzymanie dostępu naczyniowego.
5. Płyny infuzyjne stosowane w resuscytacji krążeniowo-oddechowej u dorosłych i dzieci:
 - rodzaje,
 - skład,
 - właściwości fizyko-chemiczne,
 - wskazania oraz przeciwwskazania do stosowania,
 - szybkość przetaczania,
 - powikłania.
6. Zasady ustalania zapotrzebowania płynowego w ramach postępowania resuscytacyjnego.
7. Postępowanie przed przetaczaniem dekstranu wysokocząstkowego.
8. Pielęgnacja wkłucia do stałego wlewu dożylnego.
9. Bilans płynowy pacjenta w czasie resuscytacji oraz w okresie poresuscytacyjnym:

- przewodnienie,
- odwodnienie.

KWALIFIKACJE KADRY DYDAKTYCZNEJ

Wykładowcami mogą być osoby mające nie mniej niż pięcioletni staż zawodowy w zakresie będącym przedmiotem kursu oraz spełniają, co najmniej jeden z warunków:

1. posiadają tytuł zawodowy magistra pielęgniarstwa, położnictwa,
2. posiadają tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa anestezyjologicznego i intensywnej opieki, ratunkowego,
3. posiadają specjalizację lekarską w dziedzinie anestezyjologii i intensywnej terapii, medycyny ratunkowej.

